

Bruxelles, den 20.7.2021
SWD(2021) 721 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

Rapport om retsstatssituationen 2021

Landekapitel om Nederlandene

Ledsagedokument til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Retsstatssituationen i Den Europæiske Union

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 709 final} - {SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} -
{SWD(2021) 712 final} - {SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} -
{SWD(2021) 715 final} - {SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} -
{SWD(2021) 718 final} - {SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

DA

DA

SAMMENDRAG

Det nederlandske retssystem er fortsat kendetegnet ved, at retsvæsenets uafhængighed opfattes som meget højt, og der gøres fortsat en indsats for yderligere at forbedre kvaliteten af retssystemet. Der arbejdes videre med en række initiativer vedrørende retsvæsenets uafhængighed, f.eks. revisionen af forfatningen med henblik på at reformere udnævnelsesproceduren for dommere ved den øverste domstol. Hvad angår kvaliteten af retssystemet er udviklingen af mindre projekter med henblik på at forbedre kvaliteten gået ind i en ny fase med lancering af initiativer i større målestok. Bestræbelserne på at forbedre digitaliseringsniveauet fortsætter på det civil-, forvaltnings- og strafferetlige område og er blevet fremskyndet som følge af covid-19-pandemien. Der er fortsat visse betænkeligheder med hensyn til tilstrækkelig finansiering af det nuværende retshjælpssystem, og reformen af retshjælpssystemet forventes afsluttet i 2025. Generelt fungerer retssystemet fortsat effektivt, selv om covid-19-pandemien skabte et efterslæb i 2020 og 2021.

I lighed med sidste år opfattes Nederlandene fortsat som et af de mindst korruperte lande i EU og resten af verden. Integritet er et nøgleelement i den offentlige forvaltningsramme. I 2020 blev der iværksat et omfattende program til bekæmpelse af undergravende organiseret kriminalitet, herunder en holistisk tilgang til forebyggelse, afsløring og sanktionering af korruption, efter at undersøgelser viste, at kriminelle aktivt forsøger at udøve utilbørlig indflydelse på embedsmænd. Kapaciteten i det nationale politis interne efterforskningsafdeling og anklagemyndigheden er blevet styrket gennem yderligere finansiering. Ny lovgivning om forlængelse af screeningen af politifolk og eksterne konsulenter blev vedtaget i oktober 2020. Yderligere lovgivning til styrkelse af valgte og udnævnte embedsmænds integritet forventes gennemført senest i marts 2022. Der er fortsat bekymringer med hensyn til den integritetsramme, der gælder for de øverste administrative funktioner i den offentlige sektor, samt med hensyn til lobbyvirksomhed, svingdørssituationer og gennemsigtighed i finansieringen af politiske partier.

Nederlandene har fortsat en høj grad af mediefrihed. Myndighederne bidrager fortsat til at fremme uafhængig journalistik gennem fonden til fremme af journalistik, og der er blevet oprettet en yderligere midlertidig fond for lokale medier under covid-19-pandemien. Den uafhængige audiovisuelle medietilsynsmyndighed rapporterer regelmæssigt om medieejerskabsstrukturer. Der er imidlertid mulighed for en mere omfattende offentliggørelse af sådanne strukturer. Den lovgivningsmæssige ramme for adgang til oplysninger er ved at blive ændret med henblik på at forbedre gennemsigtigheden i regeringen og give bedre adgang til offentlige oplysninger efter mange forsinkelser og ufuldstændige svar. Mordet på en undersøgende journalist, der i øjeblikket efterforskes, og de øgede trusler understreger betydningen af initiativer som "PersVeilig", som hjælper journalister med at anmelde og håndtere trusler.

Der finder omfattende debatter og overvejelser sted om, hvorvidt systemet med demokratisk kontrol og balance fungerer efter hensigten, efter at en parlamentarisk undersøgelsesrapport om gennemførelsen af systemet med børnepasningstilskud har vist, at retsstatsprincipperne ikke er blevet overholdt. Opfølgende foranstaltninger og undersøgelser er på nuværende tidspunkt planlagt eller i gang. Covid-19-pandemien har fortsat stået højt på den lovgivningsmæssige og retlige dagsorden, navnlig med en lov, der er vedtaget for at skabe et mere solidt retsgrundlag for covid-19-foranstaltninger, og højtprofilerede covid-19-foranstaltninger, der anfægtes ved domstolene. Uafhængige myndigheder spiller fortsat en

vigtig rolle i systemet med demokratisk kontrol og balance, herunder med hensyn til at beskytte grundlæggende rettigheder. Civilsamfundslandskabet er fortsat åbent, selv om der er rejst nogle spørgsmål vedrørende nye lovforslag om gennemsigtighed og lovgivning, der udvider mulighederne for at forbyde såkaldte "radikale organisationer".

I. RETSSYSTEMET

Retssystemet er kendetegnet ved et domstolssystem bestående af 11 distriktsdomstole, fire almindelige appeldomstole, to særlige domstole¹, statsrådet² og den øverste domstol. Det uafhængige domstolsråd spiller en central rolle med hensyn til at garantere retsvæsenets uafhængighed og har til opgave at forbedre kvaliteten af retssystemet, bl.a. ved at afsætte finansielle midler til domstolene³. Dommerkandidaterne udvælges af den nationale udvælgelseskomité for dommere⁴ og udnævnes efterfølgende på livstid af den udøvende myndighed⁵ efter indstilling fra justitsministeren⁶. Anklagemyndigheden er adskilt fra justits- og sikkerhedsministeriet, men henhører under justitsministerens politiske ansvar. Advokatsamfundet er oprettet ved lov. Det er uafhængigt af regeringen og udelukkende finansieret gennem advokaternes årlige bidrag⁷. Nederlandene deltager i Den Europæiske Anklagemyndighed.

Uafhængighed

Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed er stadig meget høj. Blandt befolkningen mener 77 %, at domstolenes og dommernes uafhængighed er "rimelig god eller meget god", og det samme gælder for 82 % af virksomhederne⁸. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed har konsekvent været høj i de seneste år, både blandt borgerne og blandt virksomhederne⁹.

Der er taget yderligere skridt til at forberede revisionen af forfatningen med henblik på at ændre udnævnelsesproceduren for dommere ved den øverste domstol¹⁰. I december 2020 sendte regeringen et udkast til revisionen af forfatningen med henblik på at ændre udnævnelsesproceduren for dommere ved den øverste domstol til statsrådet med henblik på rådgivning. Formålet med denne planlagte reform er yderligere at begrænse den udøvende og den lovgivende magts rolle i udnævnelsen af dommere ved den øverste domstol, hvilket er i overensstemmelse med Europarådets anbefalinger¹¹. Efter en onlinehøring om et lovforslag, der var baseret på anbefalingen fra den uafhængige statskommission om det parlamentariske

---

¹ Appeldomstolen i sager om social sikring og embedsmænd og appeldomstolen i sager om handel og industri.

² Den retlige afdeling i statsrådet fungerer som øverste domstol i visse forvaltningsretlige sager. Rådet har også en rådgivende afdeling, der afgiver udtalelser om lovforslag.

³ Lov om domstolenes organisation.

⁴ Den nationale udvælgelseskomité for dommere består af seks dommere og seks medlemmer, der ikke er dommere, heriblandt mindst en offentlig anklager og en advokat.

⁵ Afgørelsen om udnævnelse vedtages ved kongeligt dekret, der undertegnes af kongen og medunderskrives af justits- og sikkerhedsministeren. Ministeren kontrollerer udelukkende, om ansøgeren opfylder de retlige krav for at blive udnævnt, og ministeren har altid fulgt domstolsrådets anbefaling.

⁶ Lov om dommers juridiske status. Rådet har delegeret dette til den nationale udvælgelseskomité for dommere, der består af dommere, offentlige anklagere, advokater, offentlige administratorer og forskere. Justits- og sikkerhedsministeren har altid fulgt domstolsrådets anbefaling.

⁷ Lov om advokater.

⁸ Figur [48 og 50], EU's resultattavle for retlige anliggender 2021. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed kategoriseres som følger: meget lav (under 30 % af de adspurgte opfatter retsvæsenets uafhængighed som rimelig god eller meget god), lav (30-39 %), middel (40-59 %), høj (60-75 %), meget høj (over 75 %).

⁹ EU's resultattavle for retsområdet 2016, 2017, 2018 og 2019 og EU's resultattavle for retlige anliggender 2020 og 2021.

¹⁰ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 3.

¹¹ Anbefaling CM/Rec(2010)12 fra Europarådets Ministerkomité, punkt 47.

system i Nederlandene¹², blev der foretaget visse ændringer i udkastet. Statsrådets råd vil blive offentliggjort, når forslaget sendes til parlamentet.

Der gøres fremskridt med hensyn til revisionen af udnævnelsesprocedurerne for medlemmer af domstolsrådet og domstolenes bestyrelser. Efter anmodning fra ministeren for retlig beskyttelse fra februar 2020¹³ afgav statsrådet en rådgivende udtalelse om en eventuel revision af udnævnelsesprocedurerne for medlemmer af domstolsrådet og domstolenes bestyrelser den 23. september 2020. Selv om statsrådet konkluderede, at de nuværende udnævnelsesprocedurer for domstolsrådet og domstolenes bestyrelser er i overensstemmelse med kravet om retsvæsenets uafhængighed, anbefalede det at undersøge, hvordan dommeres og domstolspersonalets deltagelse kunne øges i udnævnelsesprocedurerne for domstolenes bestyrelser. Efter at der var indgået en aftale mellem domstolsrådet, dommersammenslutningen¹⁴ og andre repræsentanter for retsvæsenet, indførte domstolsrådet en ny udnævnelsesprocedure for medlemmer af domstolenes bestyrelser for 2021 og en del af 2022¹⁵. Aftalen har til formål at give dommere større indflydelse på udnævnelsen af medlemmerne af domstolenes bestyrelse, navnlig ved at nedsætte et udvalg bestående af fire dommere, to medlemmer af domstolenes bestyrelse og to embedsmænd ved domstolene, som interviewer kandidaterne og foreslår en kandidat til udnævnelse til domstolsrådet. I tilfælde af stemmelighed har de fire dommere den afgørende stemme. Desuden vil domstolsrådet indlede sine drøftelser med dommersammenslutningen og andre repræsentanter for retsvæsenet i sommeren 2021 om en eventuel revision af udnævnelsesproceduren for medlemmer af rådet¹⁶. Formålet med disse bestræbelser er yderligere at begrænse den udøvende eller lovgivende magts indflydelse på udnævnelsen af domstolsrådets medlemmer, hvilket er i overensstemmelse med Europarådets anbefalinger¹⁷.

Kvalitet

Reformen af retshjælpssystemet vil blive baseret på resultaterne af en række pilotprojekter. Reformen af retshjælpssystemet¹⁸ forventes nu afsluttet i 2025¹⁹ og vil begynde med en række pilotprojekter, der har til formål at indsamle bedste praksis i forbindelse med forberedelsen af yderligere lovgivningsreformer. For så vidt angår det nuværende retshjælpssystem er der fortsat visse bekymringer med hensyn til, om de disponible midler er tilstrækkelige²⁰.

Digitaliseringsarbejdet fortsætter på det civil-, forvaltnings- og strafferetlige område og blev fremskyndet som følge af covid-19-pandemien. Der er fortsat plads til forbedring af digitaliseringen af retssystemet²¹, navnlig for så vidt angår andelen af retsafgørelser, der

---

¹² For en detaljeret beskrivelse af forslaget indhold henvises til rapporten om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 4.

¹³ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 3.

¹⁴ *Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak*.

¹⁵ *Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, Dossier: nieuwe procedure bestuursbenoemingen rechtspraak*, 16. marts 2021.

¹⁶ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 3-4.

¹⁷ Anbefaling CM/Rec(2010)12 fra Europarådets Ministerkomité, punkt 27, 46 og 47.

¹⁸ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 5.

¹⁹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

²⁰ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene, se også FN's CCPR (2019) og rapporten om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 5.

²¹ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 5-6.

offentliggøres online²², og tilgængeligheden af digitale løsninger til at indlede og følge retssager, og flere initiativer har til formål at løse dette problem²³. Hvad angår det strafferetlige område er retsvæsenet og anklagemyndigheden i fællesskab i færd med at udvikle en digital plan sammen med andre interessenter inden for retsvæsenet. For så vidt angår det civil- og forvaltningsretlige område fokuserer et nyt digitaliseringsprogram på digital adgang til retsvæsenet for borgere og retsvæsenets aktører²⁴. De retlige procedurer vil gradvist blive digitaliseret begyndende med nationale skattesager og anmodninger om beslaglæggelse, som derefter vil blive udvidet til andre retsområder. Som reaktion på covid-19-pandemien vedtog domstolsrådet nye regler for tilrettelæggelse af retsmøder på afstand, hvilket gjorde det muligt for domstolene at fortsætte deres virke. De nuværende regler gælder indtil den 1. august 2021 og kan om nødvendigt forlænges for at sikre domstolenes funktionsmåde.

Loven om forsøg i retsplejen vil gøre det muligt at gennemføre pilotprojekter om retspleje i større målestok. Efter udviklingen af adskillige pilotprojekter vedrørende kvaliteten af retssystemet under programmet for et "samfundsmæssigt effektivt retsvæsen"²⁵ vil den forventede ikrafttræden af loven om forsøg i retsplejen²⁶ i sommeren 2021 gøre det muligt at gennemføre kvalitetsprojekter i større målestok. Sådanne kvalitetsprojekter omfatter f.eks. indførelse af en "gældsdommer", som har til formål at øge retsafgørelsernes effektivitet ved at behandle alle skyldnerens sager samtidigt. Denne tilgang med at afprøve pilotprojekter i mindre målestok og efterfølgende gennemføre dem i større målestok kan give innovative idéer til fremme af kvaliteten af retssystemet²⁷.

Effektivitet

Covid-19-pandemien har haft indflydelse på retssystemets effektivitet. Covid-19-pandemien har skabt en stigning i efterslæbet af retssager i 2020 og 2021, navnlig i straffesager²⁸. Domstolsrådet og domstolenes bestyrelser har truffet særlige foranstaltninger for at imødegå disse konsekvenser, såsom forbedring af videokonferencefaciliteterne for retsmøder, udnævnelse af pensionerede dommere som stedfortrædende dommere og hyppigere anvendelse af afdelinger med en enkelt dommer. Målet er at fjerne efterslæb, der er opstået i det strafferetlige system som følge af covid-19-pandemien, inden udgangen af 2021²⁹. Som led i denne tilgang gør anklagemyndigheden fortsat brug af sine beføjelser til selv at træffe afgørelse i visse straffesager³⁰. På baggrund af de bekymringer, som det nederlandske advokatsamfund og medlemmer af parlamentet gav udtryk for, meddelte ministeren for retlig beskyttelse i november 2020, at mistænkte ville få adgang til gratis rådgivning fra en advokat. Dette startede den 1. april 2021 for en række sager og vil gradvist

²² Der i øjeblikket fortsat er under 5 %.

²³ Figur [44], EU's resultatstavle for retlige anliggender 2021. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed kategoriseres som følger: meget lav (under 30 % af de adspurgte opfatter retsvæsenets uafhængighed som rimelig god eller meget god), lav (30-39 %), middel (40-59 %), høj (60-75 %), meget høj (over 75 %).

²⁴ *Basisplan reset digitalisering civiel en bestuur.*

²⁵ *Maatschappelijk effectieve rechtspraak*, se også rapporten om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 6.

²⁶ *Experimentenwet rechtspleging.*

²⁷ Interessenterne har imidlertid understreget, at loven ikke bør føre til omgåelse af den almindelige procedure for vedtagelse af love om retssystemets organisation.

²⁸ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

²⁹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

³⁰ Sådanne afgørelser kan ikke indebære en fængselsstraf og kan anfægtes ved domstolene, se også rapporten om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 6.

blive udvidet til at omfatte alle andre sager³¹. Da anklagemyndighedens brug af disse beføjelser kan påvirke retten til en retfærdig rettergang, navnlig når borgerne ikke informeres tilstrækkeligt³², er det i sådanne tilfælde særlig vigtigt at sikre gratis juridisk rådgivning.

Retssystemet er fortsat kendetegnet ved en høj grad af effektivitet i første instans, selv om procedurerne er relativt langvarige³³. Retssystemets effektivitet har generelt været høj i de seneste år³⁴. Varigheden af retssager i første instans for civil- og handelsretlige sager er kort, nemlig ca. 100 dage i 2019³⁵. Procedurene er derimod langvarige for civil- og handelsretlige sager i tredje instans og varede i gennemsnit 459 dage i 2019. Forvaltningsdomstolene fungerer stadig effektivt i første instans³⁶, selv om procedurerne i anden og tredje instans er relativt langvarige³⁷. Den samlede gennemførelsesprocent i første instans er fortsat effektiv³⁸, men gennemførelsesprocenten for forvaltningsretlige sager i første instans er gradvist faldet til 94 % i 2019. Dette kan føre til et vist fremtidigt efterslæb ved forvaltningsdomstolene, selv om det nuværende antal verserende sager synes overkommeligt³⁹. For så vidt angår det strafferetlige område fokuserer en ny handlingsplan efter en revision i 2020 på at forbedre dens effektivitet, navnlig i tilfælde af hyppigt begåede lovovertrædelser og kriminalitet med stor indvirkning⁴⁰. Selv om dette kan bidrage til at fremme effektivitet og afhjælpe efterslæb, understreger interessenterne, at sådanne initiativer ikke bør være på bekostning af kvaliteten af retssystemet⁴¹.

II. RAMME FOR BEKÆMPELSE AF KORRUPTION

Kompetencen til at efterforske og retsforfølge korruption deles mellem flere myndigheder. Det nationale politis interne efterforskningsafdeling⁴² (NPIID) efterforsker strafbar adfærd i regeringen. Den finansielle efterretnings- og efterforskningsafdeling (FIOD) er ansvarlig for efterforskning af økonomisk kriminalitet, herunder udenlandsk og kommerciel bestikkelse. Den nationale anklagemyndighed fokuserer på bestikkelse af embedsmænd i Nederlandene, og anklagemyndigheden for grov svig, miljøkriminalitet og konfiskation af aktiver er ansvarlig for efterforskningen af kommerciel og udenlandsk bestikkelse. Whistleblowermyndigheden yder støtte og rådgivning til personer, der ønsker at indberette embedsmisbrug i den offentlige eller private sektor. Samarbejdet mellem specialiserede korruptionsbekæmpelses- og efterretningsteams inden for de retshåndhævende myndigheder fortsætter. Enheden for bekæmpelse af korruption (ACC) under FIOD spiller en central rolle i bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet og korruption. Loven om politiske finanser og lovgivning, der skal styrke integriteten af valgte og udnævnte embedsmænd på lokalt plan og provinsplan, er under drøftelse.

³¹ Svar fra ministeren for retlig beskyttelse på et spørgsmål fra parlamentet af 17. februar 2021.

³² Se i denne forbindelse: Ombudsmanden, tilstrækkelig tilvejebringelse af oplysninger er grundlaget for adgang til domstolsprøvelse — flaskehalse i tilvejebringelsen af oplysninger om afgørelser om sanktioner og afvisning af sager.

³³ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 6-7.

³⁴ EU's resultattavle for retlige anliggender 2013-2020.

³⁵ EU's resultattavle for retlige anliggender 2021, figur 6.

³⁶ EU's resultattavle for retlige anliggender 2021, figur 8.

³⁷ EU's resultattavle for retlige anliggender 2021, figur 9.

³⁸ EU's resultattavle for retlige anliggender 2021, figur 10.

³⁹ EU's resultattavle for retlige anliggender for 2021, figur 14 og 15.

⁴⁰ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁴¹ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

⁴² *Rijksrecherche* er som efterforskningstjeneste underlagt kollegiet af statsadvokaters myndighed og ledelse.

Opfattelsen blandt eksperter og virksomhedsledere er, at Nederlandene er et af de mindst korrupte lande i verden. I Transparency Internationals Corruption Perceptions Index for 2020 scorer Nederlandene 82/100, og Nederlandene ligger nr. 3 i EU og nr. 8 på verdensplan⁴³. Denne opfattelse har været forholdsvis stabil⁴⁴ i de seneste fem år⁴⁵.

Efter tilfælde af organiseret kriminalitets infiltration og lækager inden for retshåndhævende myndigheder er bekæmpelsen af korruption og organiseret kriminalitet blevet styrket⁴⁶. I 2020 iværksatte Nederlandene et omfattende program med fokus på bekæmpelse af undergravende organiseret kriminalitet, som omfatter korruption. Der blev oprettet et generaldirektorat under justits- og sikkerhedsministeriet med henblik på koordinering af programmet. Det har ført til yderligere finansiering på dette område og til oprettelse af et tværfagligt indsatshold⁴⁷.

Et lovforslag har til formål at styrke effektiviteten af bekæmpelsen af undergravende kriminalitet, herunder korruption. Et nyt lovforslag, der styrker straffeloven og strafferetsplejeloven, er i øjeblikket til behandling i *Tweede Kamer*⁴⁸. Formålet med lovforslaget er at gøre bekæmpelsen af undergravende kriminalitet, herunder korruption, mere effektiv ved at øge maksimumstraffen for flere undergravende forbrydelser såsom trusler mod embedsmænd. Der blev udstedt administrative instrukser den 1. oktober 2020 med en opdateret vejledning til anklagemyndigheden om efterforskning og retsforfølgelse af udenlandske korruptionssager⁴⁹ og den 4. september 2020 med en vejledning om store betalinger, hvorved det retlige tilsyn med visse betalinger blev overdraget til en midlertidig uafhængig kommission i stedet for justits- og sikkerhedsministeren⁵⁰.

Den institutionelle ramme for forebyggelse og bekæmpelse af korruption er fortsat solid, og der er et stærkt samarbejde mellem de retshåndhævende myndigheder. Specialiserede korruptionsbekæmpelsesteams og efterretningsenheder inden for den finanspolitiske efterretnings- og efterforskningsafdeling og anklagemyndigheden samarbejder om efterforskning af sager. ACC under FIOD spiller en central rolle i bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet og korruption. NPIID forventes at modtage yderligere midler, hvilket vil styrke både NPIID og anklagemyndighedens efterforskningskapacitet⁵¹. Encrochat-efterforskningerne, som har givet vigtige oplysninger til identifikation, efterforskning og retsforfølgelse af kriminelle netværk⁵², afslørede også påstande om korruption inden for de retshåndhævende myndigheder. Efterforskningerne viste også, at kriminelle aktivt forsøger at

⁴³ Transparency International, Corruption Perceptions Index 2020 (2021), s. 2-3. Den opfattede korruption kategoriseres som følger: lav (opfattelsen af korruption blandt eksperter og virksomhedsledere i den offentlige sektor er over 79), relativt lav (79-60), relativt høj (59-50) og høj (under 50).

⁴⁴ I 2015 var scoren 84, mens scoren i 2020 var 82. Scoren stiger/falder betydeligt, når den ændrer sig mere end 5 point, forbedres/forværres (ændringer på 4-5 point), er forholdsvis stabil (ændringer på 1-3 point) i de seneste fem år.

⁴⁵ Dataene fra Eurobarometerundersøgelsen af borgeres og virksomheders opfattelse af korruption, som blev indberettet sidste år, ajourføres hvert andet år. De seneste data stammer fra Særlig Eurobarometerundersøgelse 502 (2020) og fra Flash Eurobarometer-undersøgelse 482 (2019).

⁴⁶ Et eksempel herpå er Encrochat-efterforskningen.

⁴⁷ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁴⁸ Lovforslag om styrkelse af den strafferetlige tilgang til undergravende kriminalitet.

⁴⁹ Instruks om efterforskning og retsforfølgelse af udenlandsk korruption.

⁵⁰ Instrukser om transaktioner med store beløb. Ny lovgivning er i øjeblikket under høring.

⁵¹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁵² Efterforskningen har indtil videre bl.a. ført til anholdelse af mere end 100 mistænkte. Se også Europol, *Dismantling of an Encrypted Network sends Shockwaves through Organised Crime Groups across Europe*.

bestikke tjenestemænd og andre organisationer⁵³. Dette førte til øget årvågenhed og fokus på undergravende kriminalitet og oprettelse af et korruptionsteam, som skal efterforske politikorruption efter Encrochat-efterforskningen. Teamet ledes af NPIID og støttes af efterforskere fra politiets nationale enhed⁵⁴. NPIID bidrager også til forebyggelse ved at fremhæve specifikke korruptionsrisici for offentlige institutioner, som de har undersøgt. Ud over at foretage efterforskninger anvender NPIID i stigende grad sin ekspertise til at rådgive om bekæmpelse og forebyggelse af integritetskrænkelser.

Der tages skridt til at styrke forebyggelse, afsløring og efterforskning af korruption inden for politiet og den offentlige forvaltning generelt. NPIID modtager i gennemsnit 50 sager om korruption eller lækage af følsomme oplysninger om året for politibetjente eller embedsmænd. Ny lovgivning om udvidelse af screeningen af politifolk og eksterne konsulenter før udnævnelsen og i ansættelsesperioden blev vedtaget i oktober 2020, og den forventes at være gennemført fuldt ud inden udgangen af 2021⁵⁵. Screeningen er nu ved at blive indført i politiet, og intensiteten af screeningen vil afhænge af de integritetsrisici, der er forbundet med funktionen.

ACC under FIOD spiller fortsat en vigtig rolle med hensyn til bekæmpelse af korruption og økonomisk kriminalitet. Dette er navnlig tilfældet i sager om bestikkelse af udenlandske embedsmænd og ikke-embedsmænd både internt og internationalt. ACC under FIOD oplyser, at der i øjeblikket er 30 igangværende strafferetlige efterforskninger vedrørende korruption, som omhandler kommerciel og udenlandsk bestikkelse⁵⁶. Flere af disse efterforskninger fokuserer også på den rolle, som nederlandske udbydere af finansielle tjenesteydelser spiller. ACC under FIOD samarbejder også med andre myndigheder såsom NPIID, der behandler sager om offentlig korruption. Denne institutionelle ramme, som ACC har oprettet under FIOD og anklagemyndigheden for grov svig, miljøkriminalitet og konfiskation af aktiver er blevet forbedret i det seneste årti og anerkendt positivt af OECD på grund af de særlige og specialiserede korruptionsbekæmpelsesteams kapacitet til at efterforske og retsforfølge sager om udenlandsk bestikkelse⁵⁷.

Tweede Kamer vedtog en adfærdskodeks i 2020 og indførte et tilsynssystem for så vidt angår krav til indberetninger. Adfærdskodeksen for medlemmer af *Tweede Kamer* omfatter uafhængighed, gaver, registrering, brug af fortrolige oplysninger og forretningsordenen. Ved en retsakt, der trådte i kraft den 1. april 2021, oprettes der et uafhængigt kollegium, der skal undersøge klager vedrørende medlemmernes overholdelse af adfærdskodeksen og rådgive parlamentet om mulige sanktioner⁵⁸. Ajourførte integritetsretningslinjer for indehavere af politiske embeder, herunder standardadfærdskodekser for valgte og udnævnte embedsmænd, blev vedtaget den 30. marts 2021⁵⁹.

Ny lovgivning om styrkelse af integriteten af valgte og udnævnte embedsmænd på lokalt plan og provinsplan vil blive drøftet i parlamentet. Lovforslaget foreskriver bl.a. en

---

⁵³ National Police, *New investigation team for corruption investigations 'Encrochat'*.

⁵⁴ Brev til parlamentet om evaluering af integritetsefterforskninger hos det nationale politi.

⁵⁵ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁵⁶ Input i forbindelse med besøg i Nederlandene — FIOD.

⁵⁷ Netherlands — OECD Anti-Bribery Convention Phase 4 Monitoring Report.

⁵⁸ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁵⁹ Retningslinjer for integriteten af indehavere af politiske embeder i kommuner, provinser og vandværker.

adfærdskodeks⁶⁰ som et obligatorisk krav for udnævnte embedsmænd på lokalt plan og provinsplan og indfører et tilsynssystem for så vidt angår krav til indberetninger. Dette omfatter en obligatorisk risikoanalyse af integriteten af udnævnte lokale embedsmænd og provinsembudsmand⁶¹.

Fremme af integriteten i bekæmpelsen af korruption sker gennem platformen for bekæmpelse af korruption, som drives af justits- og sikkerhedsministeriet. Den har til formål at fremme bevidstgørelse og den fælles indsats i kampen mod national og international korruption ved at udveksle viden og information mere effektivt. Platformens deltagere er offentligt ansatte i forskellige ministerier og organisationer, der beskæftiger sig med korruption. På grund af covid-19-pandemien har det ikke været muligt at mødes inden for de sidste 18 måneder. Siden 2020 har hvert ministerium planlagt større gennemsigtighed ved at offentliggøre oplysninger om brud på integriteten, som finder sted internt, med en kort beskrivelse af typen af overtrædelse og den pålagte sanktion. Desuden er der i øjeblikket ved at blive gennemført en (ekstern) undersøgelse af risikoen for og modstandsdygtigheden over for korruption blandt embedsmænd og ikke-embedsmænd i forbindelse med undergravende kriminalitet, nærmere bestemt i lufthavnen Schiphol og havnen i Rotterdam. Undersøgelsen bør vise, om den nederlandske politik for forebyggelse og bekæmpelse af korruption i de vigtigste havne er tilstrækkelig. Forskningsresultaterne forventes i første halvdel af 2022.

Der er fortsat betænkeligheder med hensyn til den integritetsramme, der gælder for de øverste administrative funktioner i den offentlige sektor, navnlig på grund af dens ikke-bindende karakter⁶². Det fremgår af de uformelle regler i adfærdskodeksen for ministre og statssekretærer, at de forventes at handle med integritet. Desuden har tidligere højtstående embedsmænd fået forbud mod at udøve lobbyvirksomhed over for deres tidligere ministerium, mens tidligere ministre ikke må udøve lobbyvirksomhed over for deres tidligere ministerium i to år efter, at de er trådt tilbage⁶³. Rammen er dog fortsat ret begrænset, hvilket også påpeges af Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco) i dens vurdering, at "de få og begrænsede foranstaltninger, der er indført i Nederlandene, synes utilstrækkelige"⁶⁴. Nederlandene har siden 2012 haft et frivilligt og offentligt tilgængeligt lobbyregister for *Tweede Kamer*. Lobbyregistret ajourføres regelmæssigt og indeholder oplysninger om listen over enheder, der anmoder om adgang til *Tweede Kamer*. For at få et fast adgangskort til parlamentet skal en lobbyist registreres som en organisation. Der findes imidlertid ingen overvågnings- eller håndhævelsesmekanisme for så vidt angår kontakten mellem lobbyister og embedsmænd eller tjenestemænd. I den forbindelse anbefalede Greco, når det drejer sig om kontakten mellem de øverste administrative funktioner og lobbyister, at der sikres regler og vejledning samt øget gennemsigtighed i kontakten og emnerne⁶⁵.

Lovgivningen om partistøtte er under revision. Hvad angår økonomisk støtte til politiske partier består den retlige ramme af love, der regulerer tilskud, og forvaltningen af politiske partier omfatter ikke økonomisk støtte til politiske partier og kandidaternes økonomi på lokalt

---

⁶⁰ Adfærdskodeks for medlemmerne af *Tweede Kamer*.

⁶¹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021, den nye lovgivning forventes at træde i kraft senest i marts 2022.

⁶² Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 10.

⁶³ Der er dog undtagelser fra dette forbud, da tidligere kabinetsmedlemmer, der arbejder inden for handel efter afslutningen af deres embedsperiode, kan lede eller indgå i en handelsdelegation, der organiseres af deres tidligere ministerium, GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, s. 20.

⁶⁴ GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, s. 2.

⁶⁵ GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, s. 16.

plan⁶⁶. Loven om økonomisk støtte til politiske partier forventes at blive erstattet af loven om politiske partier, som nu er under behandling i parlamentet. Den reviderede lovgivning sigter mod at beskytte de politiske partiers funktion og organisation mod udenlandsk indblanding.

Evalueringen af loven om whistleblowermyndigheden fandt sted i 2020⁶⁷. Whistleblowermyndigheden er den centrale indberetnings- og undersøgelsesinstitution, som whistleblowere fra både den offentlige og den private sektor kan indberette misbrug til. Loven om whistleblowermyndigheden blev evalueret af en uafhængig forskningsvirksomhed⁶⁸. Ifølge resultaterne af evalueringen kan den retlige beskyttelse af whistleblowere øges yderligere. Som følge heraf vil lovgivningen blive ændret⁶⁹. Myndigheden forventes at yde rådgivning til whistleblowere og foretage uafhængige undersøgelser. I 2020 afsluttede whistleblowermyndigheden tre større undersøgelser og offentliggjorde endelige rapporter om disse undersøgelser. Hertil kommer, som bemærket af OECD, at selv om der er indført indberetningsmekanismer og rammer for beskyttelse af whistleblowere i nederlandske virksomheder og statslige organer, har disse ikke bidraget til opdagelsen af udenlandsk bestikkelse i Nederlandene⁷⁰.

Navnlig i begyndelsen af covid-19-pandemien var der stor indvirkning på strafferetlige efterforskninger, hvilket førte til forsinkelser. Ifølge myndighederne var særlige aktiviteter såsom uanmeldte razziaer, afhøring af mistænkte og vidner eller observationer i flere måneder enten ikke mulige eller måtte tilpasses. Retshåndhævelsen var også påvirket af, at der kun blev afholdt begrænsede retsmøder ved domstolene⁷¹. Desuden efterforskede FIOD flere tilfælde af svig i forbindelse med covid-19-pandemien. Dette har ført til flere strafferetlige efterforskninger og retsforfølgelser i forbindelse med svig (beskyttelsesudstyr, falske sundhedscertifikater og misbrug af offentlige tilskud)⁷². Desuden oplyste myndighederne, at den internationale efterforskning af udenlandsk bestikkelse kan være yderligere begrænset på grund af covid-19-foranstaltninger⁷³.

III. MEDIEPLURALISME OG MEDIEFRIHED

Den retlige ramme for mediepluralisme er baseret på en række forfatnings- og lovgivningsmæssige garantier. Retten til information er forankret i forfatningen. Den nederlandske mediemyndighed er den uafhængige tilsynsmyndighed for audiovisuelle medietjenester, der fører tilsyn med gennemførelsen af medieloven. Journalistik blev opført blandt de vigtigste erhverv i forbindelse med covid-19-pandemien⁷⁴. Landet nyder fortsat en høj grad af mediefrihed og journalistisk beskyttelse⁷⁵.

Omfanget af tilsynsmyndighedens tilsynsaktiviteter er blevet udvidet efter gennemførelsen af direktivet om audiovisuelle medietjenester. De ressourcer, der er til

⁶⁶ Den nederlandske Helsinki-komité, bidrag til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁶⁷ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene.

⁶⁸ Endelig evalueringsrapport om loven om whistleblowermyndigheden.

⁶⁹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁷⁰ OECD (2021), Implementing the OECD Anti-Bribery Convention. Phase 4 Report: Netherlands, s. 21.

⁷¹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁷² Se: Jaarbericht FIOD 2020, Opsporend Nederland samen sterk in de fraudebestrijding.

⁷³ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

⁷⁴ Commissariaat voor de Media (2020), Mediamonitor 2020, s. 6.

⁷⁵ Nederlandene ligger på en 6. plads på verdensplan i Journalister uden Grænsers årlige internationale pressefrihedsindeks og på 4. pladsen i EU. I de seneste år er situationen forværret en smule, da Nederlandene er faldet fire pladser siden 2016.

rådighed for institutionen, synes fortsat at være tilstrækkelige til, at den effektivt kan opfylde sit mandat⁷⁶. Desuden er betingelserne for udnævnelse af medlemmerne af de kollegiale organer ved at blive ændret⁷⁷ med det formål at styrke garantierne for uafhængighed⁷⁸.

Flere selvregulerende organer sikrer anvendelsen af journalistiske standarder. Ud over journalistrådet⁷⁹ vurderer en selvregulerende mekanisme, der kan afgive udtalelser om klager vedrørende journalistisk praksis, en ombudsmand for offentlige radio- og TV-selskaber og flere ombudsmænd for nationale og regionale aviser journalistisk praksis og undersøger klager⁸⁰.

Der er identificeret udfordringer med hensyn til gennemsigtighed i medieejerskab og mediekoncentration. Der er begrænset regulering vedrørende offentliggørelse af oplysninger om medieejerskab som anført i observatoriet for mediepluralisme 2021 (MPM 2021)⁸¹, der vurderer området værende forbundet med middel risiko. Oplysninger om ejerskabsstrukturer, herunder ikke nødvendigvis de reelle ejere⁸², stilles til rådighed for offentligheden via Mediamonitor, som offentliggøres af mediemyndigheden. Som det fremgår af MPM 2021 er nyhedsmediesektoren er kendetegnet ved en høj markedsconcentration⁸³.

Regeringen har grebet ind for at hjælpe medierne under pandemien. Under covid-19-pandemien faldt annonceindtægterne trods stigningen i efterspørgslen efter nyheder, hvilket især påvirkede lokale medier⁸⁴. Journalistik blev fortsat støttet af regeringen gennem øremærkede midler⁸⁵, og der blev desuden oprettet en midlertidig fond for lokale medier, der var ramt af covid-19-pandemien⁸⁶. Journalister var undtaget fra covid-19-rejseforbuddet, så de kunne fortsætte med at følge begivenhederne og levere førstehåndsrappporter.

Lovforslag har til formål at forbedre adgangen til information. Der blev rapporteret om forsinkelser og ufuldstændige svar på to tredjedele af de anmodninger om adgang til oplysninger, der blev fremsat i 2020⁸⁷, som anført af observatoriet for mediepluralisme, som vurderer retten til adgang til oplysninger som værende forbundet med middel risiko. Dette spørgsmål er også blevet bekræftet af interessenterne⁸⁸. Den retlige ramme er i øjeblikket ved at blive revideret for at forbedre gennemsigtigheden i regeringen og give bedre adgang til offentlige oplysninger⁸⁹. Interessenterne hilser generelt ændringerne velkommen, samtidig med at de peger på yderligere områder, hvor der kan ske forbedringer⁹⁰. En af de ændringer,

---

⁷⁶ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

⁷⁷ Ændring af medieloven af 2008.

⁷⁸ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene.

⁷⁹ Som nævnt i rapporten om retsstatssituationen 2020.

⁸⁰ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁸¹ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapport for Nederlandene, s. 10.

⁸² Ibid., s. 10.

⁸³ Det fremgår af observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Nederlandene, s. 10, at to aktører ejer 90 % af avismarkedet. Desuden har de tre første TV-selskaber en markedsandel på 74 %, mens de tre første aktører på radiomarkedet har en markedsandel på 73 %.

⁸⁴ Commissariaat voor de Media (2020), Mediamonitor 2020. s. 35-36; se også observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapport for Nederlandene, s. 10.

⁸⁵ The Dutch Journalism Fund, Dutch Fund for In-depth Journalism.

⁸⁶ *Beleidsregel van het stimuleringsfonds voor de journalistiek van 1 maart 2021.*

⁸⁷ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapport for Nederlandene, s. 8.

⁸⁸ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

⁸⁹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁹⁰ NVJ (2021), *Belangenorganisaties roepen Eerste Kamer op de nieuwe Woo te steunen.*

der hilses velkommen, vedrører nedsættelsen af et uafhængigt rådgivende udvalg⁹¹, som skal sikre mægling mellem journalister og myndigheder i tilfælde af klager⁹².

Der er rapporteret om en stigning i antallet af trusler og vold mod journalister. Ifølge MPM 2021 identificerede "*den nederlandske nationale koordinator for terrorbekæmpelse og sikkerhed for første gang journalister som mål for alvorlige trusler og aggression i 2020*"⁹³. Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed har offentliggjort fem nylige indberetninger. De seneste vedrører mordet på den undersøgende journalist Peter R. de Vries⁹⁴ og aflysningen af et TV-program på grund af en alvorlig trussel mod redaktionen. Andre vedrører et angreb på en fotograf, angreb på journalisters fysiske sikkerhed og integritet, der fandt sted i flere dele af landet, samt onlinechikane og -intimidering⁹⁵. Yderligere angreb og intimideringer er blevet indberettet til Mapping Media Freedom-platformen⁹⁶. Dette blev også bekræftet af interessenterne under landebesøget. Der er desuden givet udtryk for bekymring med hensyn til beskyttelsen af kilder i forbindelse med efterretningstjenesterne⁹⁷, men de nederlandske myndigheder har præciseret, at der er behov for retlig godkendelse, før efterforskningsbeføjelser kan anvendes, hvis en sådan anvendelse kan føre til indsamling af oplysninger om journalisters kilder⁹⁸.

Nederlandene fortsætter med at styrke sin ramme for beskyttelse af journalister⁹⁹. "PersVeilig", projektet, der har til formål at mindske trusler, vold og aggression mod journalister, og er et fælles initiativ fra anklagemyndigheden, politiet, chefredaktørforeningen og journalistforbundet, anvendes i stigende grad af journalister¹⁰⁰. Projektet omfatter foranstaltninger som f.eks. politiets og anklagemyndighedens højere prioritering af sager om vold mod journalister samt forebyggende foranstaltninger mod aggression og vold. Protokollen (en række aftaler om efterforskning og retsforfølgelse mellem politiet og anklagemyndigheden i tilfælde af aggression mod journalister) er blevet gennemgået i 2021, og der er foreslået adskillige forbedringer. Disse omfatter forbedring af politiets og anklagemyndighedens behandling af klager fra journalister, bedre oplysning om politiets og anklagemyndighedens rækkevidde og beføjelser, bevidstgørelse blandt journalister om, hvordan protokollen kan hjælpe, samt forbedring af kommunikationen mellem journalister og

---

⁹¹ Villamedia (2021), *Belangenorganisaties aan Eerste Kamer: red minstens deze punten in nieuwe Woo*.

⁹² Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁹³ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapport for Nederlandene, s. 9.

⁹⁴ Sagen efterforskes fortsat.

⁹⁵ Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed — Nederlandene (se også svaret fra de nederlandske myndigheder, der er offentliggjort på Europarådets platform, og som navnlig peger på det tætte samarbejde mellem politi, offentlig anklager, det nederlandske journalistforbund og den nederlandske chefredaktørforening med henblik på at forbedre koordineringen og kommunikationen for at løse sådanne problemer). Stigningen i trusler og vold mod journalister bliver også taget op i den nederlandske Helsinki-komités bidrag til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁹⁶ Mapping Media Freedom — the Netherlands

⁹⁷ Europarådets platform til fremme af beskyttelsen af journalistik og journalisters sikkerhed har offentliggjort en indberetning vedrørende loven om den nationale sikkerhedstjeneste (W.I.V) fra juli 2017, hvori der henvises til rapporter fra offentlige organer, der fører tilsyn med de nederlandske efterretningstjenester, om, at "oplysninger om journalister og/eller deres kilder er kommet i hænderne på enheder inden for efterretningstjenesterne, som ikke havde tilladelse til at få adgang til sådanne oplysninger".

⁹⁸ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021 se også den nederlandske regerings vurdering af rapporten om retsstatssituationen 2020.

⁹⁹ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 12-13.

¹⁰⁰ Bidrag fra den nederlandske Helsinki-komité til rapporten om retsstatssituationen 2021.

politi og anklagemyndigheder. Yderligere forbedringer har til formål at dække freelancejournalisters situation bedre¹⁰¹.

IV. ANDRE INSTITUTIONELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE DEN DEMOKRATISKE KONTROL OG BALANCE

Nederlandene har et tokammersystem med forudgående prøvelse af forfatningsmæssigheden af lovforslag. Parlamentet består af *Eerste Kamer* og *Tweede Kamer*. Lovforslag kan fremsættes af regeringen og af medlemmer af *Tweede Kamer*. Statsrådet afgiver rådgivende udtalelser om lovforslag. Uafhængige myndigheder og civilsamfundet spiller en vigtig rolle i den demokratiske kontrol og balance.

Der finder omfattende debatter sted om, hvorvidt den demokratiske kontrol og balance fungerer efter hensigten. Dette følger af den parlamentariske undersøgelsesrapport om sagen om børnepasningstilskud, som førte til regeringens tilbagetræden i januar 2021. Efter tidligere rapporter fra andre enheder¹⁰² udarbejdede et parlamentarisk undersøgelsesudvalg sin rapport den 17. december 2020¹⁰³, hvori det konkluderede, at retsstatsprincipperne ikke var blevet overholdt i forbindelse med gennemførelsen af systemet med børnepasningstilskud. Det fremgik af rapporten, at gennemførelsen af en støtteordning for børnepasning havde ført til, at et stort antal borgere var blevet pålagt at tilbagebetale hele den støtte, de havde modtaget på grund af påståede uregelmæssigheder¹⁰⁴. Da det blev konstateret, at lovgiveren havde vedtaget love, der ikke gav plads til en retfærdig fortolkning i individuelle sager, at den udøvende magt fejlagtigt havde betragtet et stort antal borgere som svindlere på grund af dens fokus på bekæmpelse af svig, og at forvaltningsdomstolene havde godkendt denne fortolkning af loven indtil oktober 2019, opfordrede rapporten alle statslige myndigheder til at overveje, hvordan sådanne situationer kan forebygges i fremtiden. I rapporten blev det også konstateret, at regeringen ikke havde informeret parlamentet tilstrækkeligt, og at der var hindringer for oplysninger om regeringens aktiviteter. I mellemtiden har *Tweede Kamer* anmodet om en udtalelse fra Europarådets Venedigkommission om, hvordan systemet med demokratisk kontrol og balance fungerer i sagen, og om der er behov for yderligere sikkerhedsforanstaltninger inden for det forvaltningsretlige system. Efter rapporten tilkendte myndighederne omgående erstatning til ofrene¹⁰⁵. Sagen vil blive undersøgt yderligere gennem en fuldstændig parlamentarisk undersøgelse¹⁰⁶, og høringerne forventes at finde sted i sommeren 2022. Selv om det tog tid, før situationen blev løst, illustrerer det parlamentariske undersøgelsesudvalgs arbejde,

---

¹⁰¹ Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021, forslagene til gennemgang og forbedringer er nærmere beskrevet i brevet fra justits- og sikkerhedsministeriet til formanden for *Tweede Kamer*, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/03/31/tk-functioneren-protocol-persveilig>.

¹⁰² Mellem 2017 og 2020 fra ombudsmanden, det rådgivende udvalg for gennemførelse af tilskud og rigsrevisionen.

¹⁰³ "Ongekend Onrecht".

¹⁰⁴ I rapporten blev det bemærket, at denne praksis gav anledning til betydelige økonomiske vanskeligheder for de berørte parter.

¹⁰⁵ Herunder regeringens overtagelse af den private gæld for ofrene i sagen. Se statssekretæren for finanser, tilskud og told, *Sjette ajourføring af børnepasningstilskud og svar på spørgsmål fra parlamentet*, 25. maj 2021.

¹⁰⁶ *Parlementaire enquête*, som er parlamentets mest vidtrækkende instrument til kontrollere regeringens initiativer.

svarene fra de involverede institutionelle aktører og de igangværende debatter, hvordan systemet med demokratisk kontrol og balance har fungeret¹⁰⁷.

Statsrådet er også i gang med at følge op på debatterne om, hvorvidt den demokratiske kontrol og balance fungerer efter hensigten, både hvad angår dets retlige rolle og lovgivningsprocessen. I lyset af den parlamentariske undersøgelsesrapport om også det forvaltningsretlige område meddelte statsrådets retlige afdeling, at den havde til hensigt at indlede en "selvrefleksionsproces"¹⁰⁸. Denne proces vil overveje den retlige afdelings rolle i forbindelse med sagen om børnepasningstilskud og vil også omfatte andre sager, hvor den effektive retsbeskyttelse kan forbedres. Desuden sendte statsrådet et brev til statsministeren med anbefalinger om at forbedre lovgivningsprocessen og kvaliteten af lovgivningen¹⁰⁹. Anbefalingerne omfatter udvikling af en ny lovgivningspolitik, mere tid og mere opmærksomhed om drøftelser af lovgivning i begge kamre i parlamentet og større inddragelse af de gennemførende myndigheder i lovgivningsprocessen. I sin rapport fra april 2020 om "en stærkere retsstat" anbefalede rådet for offentlig administration at lægge større vægt på kvaliteten af lovgivningsprocessen og styrke forsknings- og støttekapaciteten for medlemmer af parlamentet¹¹⁰.

En ny lov om offentlighed i forvaltningen drøftes i parlamentet. Den 26. januar 2021 godkendte *Tweede Kamer* den nye lov om offentlighed i forvaltningen¹¹¹, som har til formål at skabe større gennemsigtighed i forbindelse med regeringens initiativer, og som i øjeblikket er til behandling i *Eerste Kamer*. Drøftelserne om den nye lov blev fremskyndet af sagen om børnepasningstilskud, hvilket udløste kritik af den manglende gennemsigtighed¹¹². Den nye lov vil erstatte den nuværende lov om åbenhed i forvaltningen¹¹³ og vil kræve en aktiv offentliggørelse af statslige oplysninger i modsætning til det nuværende system for offentliggørelse efter anmodning. Med den nye lov vil der også blive nedsat et permanent uafhængigt rådgivende udvalg om offentlighed i forvaltningen og informationsstyring¹¹⁴. Selv om vedtagelsen af denne nye lovgivning yderligere vil lette adgangen til statslige oplysninger, oplyser interessenterne, at det ud over den gældende retlige ramme er nødvendigt med en yderligere forbedring af rettidigheden og fuldstændigheden af svarene på anmodninger om oplysninger¹¹⁵.

Der blev vedtaget en midlertidig lov om covid-19-foranstaltninger for at skabe et mere solidt retsgrundlag for covid-19-restriktionerne. I den indledende fase af covid-19-pandemien blev der vedtaget foranstaltninger ved brug af hasteanordninger ifølge den allerede eksisterende lov om folkesundhed og loven om sikkerhedsregioner, mens regioner og kommuner fik et betydeligt råderum til at vedtage deres egne foranstaltninger. Parlamentet fortsatte sit arbejde ved hjælp af skriftlige eller digitale midler, og der blev fortsat afholdt

---

¹⁰⁷ Også taget i betragtning, at ombudsmandens rapport allerede blev offentliggjort i august 2017. Se *Nationale Ombudsman*, rapport af 9. august 2017: "Geen powerplay maar fair play".

¹⁰⁸ Statsrådet, *Programma van reflectie van de Afdeling bestuursrechtspraak*.

¹⁰⁹ Statsrådet, *Aanbevelingen ter bevordering van de wetgevingskwaliteit*, 19 April 2021.

¹¹⁰ Raad voor Openbaar Bestuur, *Een Sterkere Rechtsstaat*, april 2020.

¹¹¹ *Wet open overheid*.

¹¹² Det parlamentariske undersøgelsesudvalg fandt også, at regeringen ikke havde informeret parlamentet tilstrækkeligt, og at der var hindringer for adgang til oplysninger om regeringens aktiviteter.

¹¹³ *Wet openbaarheid van bestuur*. Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene.

¹¹⁴ Dette udvalg vil have kompetence til at modtage klager fra journalister om adgang til oplysninger og mægle i sager med statslige organer.

¹¹⁵ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

debatter, omend mindre hyppigt. I maj 2020 meddelte statsrådet, at forlængelsen af krisesituationen krævede et mere solidt retsgrundlag¹¹⁶. Ifølge den midlertidige lov om covid-19-foranstaltninger, der trådte i kraft den 1. december 2020, forelægges udkast til covid-19-foranstaltninger for parlamentet en uge før ikrafttrædelsen¹¹⁷, hvor *Tweede Kamer* kan beslutte at afvise foranstaltningen. Loven ophører automatisk den 1. september 2021, medmindre regeringen beslutter at forlænge loven¹¹⁸. Udkastet til afgørelsen om forlængelse af den midlertidige lov forelægges parlamentet inden ikrafttrædelsen, som kan beslutte at afvise forlængelsen.

Højtprofilerede covid-19-foranstaltninger er blevet ophævet af domstolene, hvorefter de blev godkendt af appelinstanten. Den 16. februar 2021 fastslog distriktsdomstolen i Haag, at det nationale udgangsforbud var ulovligt, fordi der ikke forelå et korrekt retsgrundlag. Samme dag anordnede appeldomstolen i Haag foreløbige foranstaltninger, der gjorde det muligt at opretholde udgangsforbuddet, indtil appeldomstolen havde truffet endelig afgørelse. Efter at parlamentet den 19. februar 2021 havde vedtaget en hastelov, der indførte et nyt udgangsforbud, fastslog appeldomstolen den 26. februar 2021, at det oprindelige udgangsforbud var blevet vedtaget på et korrekt retsgrundlag.

Uafhængige institutioner spiller fortsat en vigtig rolle i systemet med demokratisk kontrol og balance¹¹⁹. Ombudsmandsinstitutionen¹²⁰ spiller fortsat en vigtig rolle i systemet med demokratisk kontrol og balance ved at afgive ikke-bindende udtalelser om regeringens initiativer og undersøge borgernes klager, men også ved at tage initiativ til rapporter af egen drift. Når ombudsmanden udsteder henstillinger, skal regeringen svare og give en begrundelse, hvis den beslutter ikke at følge dem. Ombudsmandsinstitutionen står ikke over for væsentlige forhindringer i forbindelse med den generelle udøvelse af sit mandat¹²¹, men har kritiseret regeringens manglende opfølgning på de henstillinger, der blev udstedt i dens rapport fra 2017 om sagen om børnepasningstilskud (se nedenfor)¹²². Ombudsmanden har iværksat et projekt om, hvordan man kan sikre en effektiv opfølgning på henstillingerne, hvilket har ført til en strukturel tilgang til overvågning af gennemførelsen af henstillingerne¹²³. Desuden blev det nederlandske institut for menneskerettigheder genakkrediteret med A-status af FN's globale alliance af nationale menneskerettighedsinstitutioner (GANHRI) i december 2020¹²⁴. GANHRI's anbefalinger til instituttet omfattede fortsat at slå til lyd for den nødvendige finansiering, så det kan tage fat på en bredere vifte af prioriteter, herunder migranternes og LGBTI-samfundets rettigheder¹²⁵.

---

¹¹⁶ Statsrådets rådgivende udtalelse W04.20.0139/I/Vo af 25. maj 2020, se også rapporten om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 14.

¹¹⁷ Loven indeholder en undtagelse, når der er en akut trussel mod folkesundheden, og i så fald kan foranstaltningerne træde i kraft direkte.

¹¹⁸ Regeringen kan beslutte at forlænge anvendelsen af loven i lyset af en "fortsat direkte trussel om en epidemi".

¹¹⁹ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 14.

¹²⁰ *Nationale Ombudsman* er et højere statsligt kollegium, der er uafhængigt og forankret i forfatningen.

¹²¹ Oplysninger udleveret af den nationale ombudsmand i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

¹²² *Nationale Ombudsman*, rapport af 9. august 2017: "*Geen powerplay maar fair play*".

¹²³ *Van de Bunt Adviseurs*, Den nationale ombudsmands undersøgelse af effektiviteten af egne initiativer, 11. april 2017.

¹²⁴ GANHRI Report and Recommendations of the Virtual Session of the Sub-Committee on Accreditation (SCA), 7.-18. december 2020.

¹²⁵ GANHRI Report and Recommendations of the Virtual Session of the Sub-Committee on Accreditation (SCA), 7.-18. december 2020, s. 25.

Civilsamfundslandskabet er fortsat åbent¹²⁶, selv om der sættes spørgsmålstegn ved nye lovforslag om gennemsigtighed. Nederlandene anses for at have et åbent civilsamfundslandskab¹²⁷, men interessenterne har udtrykt bekymring over nye lovforslag, der har til formål at forhindre uønsket udenlandsk indflydelse ved at øge kontrollen med civilsamfundsorganisationer (CSO'er), der finansieres uden for EU/EØS. I sin udtalelse af 28. august 2020 understregede statsrådet betydningen af, at en sådan lovgivning er forholdsmæssig, og påpegede også det store antal organisationer, der potentielt kunne være genstand for anmodninger ifølge loven¹²⁸. Interessenterne gav også udtryk for bekymringer med hensyn til et lovforslag om ændring af civillovbogen, som ville udvide mulighederne for at forbyde såkaldte "radikale organisationer". Lovforslaget vil mindske den bevisbyrde, der er nødvendig for, at anklagemyndigheden kan anmode dommeren om at forbyde og opløse sådanne organisationer¹²⁹.

Emner vedrørende retsstatsprincippet indtager fortsat en fremtrædende plads i den offentlige debat¹³⁰. I november 2020 stemte et stort flertal i *Tweede Kamer* for et lovforslag, der fremmer kendskabet til og respekten for retsstatsprincippet som en central opgave for uddannelsesstyrelserne og de læseplaner, de fastsætter for skoleuddannelse. Lovforslaget er i øjeblikket til behandling i *Eerste Kamer*. Som bebudet i sin årsberetning¹³¹ for 2019 har statsrådet desuden indledt sin organisering af "drøftelser om retsstatsprincippet" med medlemmer af parlamentet, medlemmer af regeringen, dommere, akademikere, tjenestemænd og repræsentanter for medierne. I den forbindelse offentliggjorde rådet også en række bidrag om emner vedrørende retsstatsprincippet¹³². Med hensyn til anbefalingen fra rådet for offentlig administration om, at regeringen udarbejder en "retsstatspolitisk dagsorden"¹³³, har regeringen endnu ikke foretaget en opfølgning. Som påpeget af interessenterne¹³⁴ kan denne forsinkelse skyldes, at regeringen i sit svar også ønsker at medtage erfaringerne fra sagen om børnepasningstilskud¹³⁵, som dominerer de igangværende politiske drøftelser om retsstatsprincippet.

---

¹²⁶ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 15.

¹²⁷ CIVICUS' rating, som er en skala med fem kategorier: åben, indsnævret, obstrueret, undertrykt og lukket.

¹²⁸ Lovforslaget er stadig under behandling i *Tweede Kamer*. Efter statsrådets udtalelse blev lovforslaget revideret og forelagt parlamentet. Yderligere lovændringer, herunder anvendelsesområdet for finansieringens oprindelse, er i øjeblikket under overvejelse, se justits- og sikkerhedsministeriets brev til parlamentet om håndtering af uønskede pengeoverførsler fra udlandet, 8. juni 2021.

¹²⁹ Lovforslaget blev godkendt af *Tweede Kamer* og *Eerste Kamer* og forventes at træde i kraft den 1. januar 2022.

¹³⁰ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene, s. 15.

¹³¹ Statsrådet, årsberetning 2019.

¹³² Statsrådet, *In gesprek. Bijdragen aan de dialoog over de rechtsstaat*.

¹³³ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene.

¹³⁴ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

¹³⁵ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Nederlandene.

Bilag I: Liste over kilder i alfabetisk rækkefølge*

* Listen over indkomne bidrag i forbindelse med høringen om rapporten om retsstatssituationen 2021 kan findes på <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

– the Netherlands (<https://www.coe.int/en/web/media-freedom/netherlands>).
(<https://www.mediamonitor.nl/wp-content/uploads/Mediamonitor-2020.pdf>).

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), *Media pluralism monitor 2021 — Country report for the Netherlands*

CIVICUS (2021), *Monitor tracking civic space: the Netherlands* (<https://monitor.civicus.org/country/netherlands/>).

Den nationale ombudsmand (2017), *Ikke power play, men fair play*.

Den nationale ombudsmand (2020), *Tilstrækkelig tilvejebringelse af information er grundlaget for adgang til domstolsprøvelse — flaskehalse i tilvejebringelsen af information om afgørelser om sanktioner og afvisning af sager*.

Den nederlandske dommersammenslutning (2021), *Dossier: nieuwe procedure bestuursbenoemingen rechtspraak* (<https://nvvr.org/nieuws/2021/dossier-nieuwe-procedure-bestuursbenoemingen-rechtspraak>).

Den nederlandske Helsinki-komité (2021), *Bidrag fra den nederlandske Helsinki-komité til rapporten om retsstatssituationen 2021*.

Den nederlandske mediemyndighed (2020), *Mediamonitor 2020*

Den nederlandske regering (2020), *Brev til parlamentet om evaluering af integritetsefterforskninger hos det nationale politi* ([Kamerbrief over evaluatie integriteitsonderzoeken politie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kamerstuk-rijkszaken/2020/12/08/dutch-government-assessment-ec-2020-rule-of-law-report)).

Den nederlandske regering (2020), *Dutch government assessment of the European Commission's 2020 Rule of Law Report* (<https://www.government.nl/documents/parliamentary-documents/2020/12/08/dutch-government-assessment-ec-2020-rule-of-law-report>).

Den nederlandske regering (2021), *Input fra Nederlandene til rapporten om retsstatssituationen 2021*.

Den nederlandske whistleblowermyndighed (2020), *Endelig evalueringsrapport om loven om whistleblowermyndigheden* (<https://www.huisvoorklokkenluiders.nl/actueel/nieuws/2020/07/15/eindrapport-evaluatie-wet-huis-voor-klokkenluiders>).

Det nationale politi (2020), *"Encrochat" — nyt efterforskningsteam til efterforskning af korruption* (<https://www.politie.nl/nieuws/2020/september/16/nieuw-researchteam-voor-corruptieonderzoeken-encrochat.html>).

Europa-Kommissionen (2016), *EU's resultattavle for retsområdet*.

Europa-Kommissionen (2017), *EU's resultattavle for retsområdet*.

Europa-Kommissionen (2018), *EU's resultattavle for retsområdet*.

Europa-Kommissionen (2019), *EU's resultattavle for retsområdet*.

Europa-Kommissionen (2020), *EU's resultattavle for retlige anliggender*.

Europa-Kommissionen (2020), *Rapport om retsstatsprincippet, landekapitlet om retsstatssituationen i Nederlandene*.

Europa-Kommissionen (2021), *EU's resultattavle for retlige anliggender*.

Europarådet, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists

Europarådet: Ministerkomitéen (2010), *Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities*.

Europol (2020), *Dismantling of an Encrypted Network sends Shockwaves through Organised Crime Groups across Europe* (<https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/dismantling-of-encrypted-network-sends-shockwaves-through-organised-crime-groups-across-europe>).

GANHRI (2020), *Report and Recommendations of the Virtual Session of the Sub-Committee on Accreditation of 7-18 December 2020*.

Greco (2018), *Fifth Evaluation Round — Evaluation Report on Netherlands on Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies*.

Indenrigsministeriet og ministeriet for forbindelserne inden for kongeriget (2021), *Retningslinjer for integritet af indehavere af politiske embeder i kommuner, provinser og vandværker*. (<https://www.politiekeambtsdragers.nl/publicaties/brochures/2021/03/30/handreiking-integriteit>).

Journalister uden Grænser — The Netherlands (<https://rsf.org/en/netherlands>).

Justits- og sikkerhedsministeriet (2021), *Brev til parlamentet om pressesikkerhedsprotokollens funktion (Kamerbrief over functioneren protocol Persveilig)*, 31. marts 2021 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/03/31/tk-functioneren-protocol-persveilig>).

Justits- og sikkerhedsministeriet (2021), *Brev til parlamentet om håndtering af uønskede pengeoverførsler fra udlandet (Kamerbrief over aanpak ongewenste buitenlandse geldstromen)*, 8. juni 2021 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/06/08/tk-aanpak-ongewenste-buitenlandse-geldstromen>).

Mapping Media Freedom — the Netherlands (<https://www.mappingmediafreedom.org/country-profiles/netherlands/>).

Minister for retsbeskyttelse Sander Dekker (2021), *Svar på spørgsmål fra Nispen, medlem af Tweede Kamer, af 17. februar 2021*.

NVJ (2021), *Belangenorganisaties roepen Eerste Kamer op de nieuwe Woo te steunen* (<https://www.nvj.nl/nieuws/belangenorganisaties-roepen-eerste-kamer-nieuwe-woo-te-steunen>).

OECD (2021), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention. Phase 4 Report: Netherlands* (<https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/netherlands-phase-4-report-en.pdf>).

Rådet for offentlig administration (2020), *Een sterkere rechtsstaat*.

Statsrådet (2020), *Årsberetning 2019*.

Statsrådet (2020), *Rådgivende udtalelse W04.20.0139/I/Vo*.

Statsrådet (2021), *Aanbevelingen ter bevordering van de wetgevingskwaliteit*.

Statsrådet (2021), *In gesprek. Bijdragen aan de dialog over de rechtsstaat*.

Statsrådet (2021), *Programma van reflectie van de Afdeling bestuursrechtspraak* (<https://www.raadvanstate.nl/kinderopvangtoeslag/programma-reflectie/>).

Villamedia (2021), *Belangenorganisaties aan Eerste Kamer: red minstens deze punten in nieuwe Woo* (<https://www.villamedia.nl/artikel/belangenorganisaties-aan-eerste-kamer-red-minstens-deze-punten-in-nieuwe-woo>).

Bilag II: Landebesøg i Nederlandene

Kommissionens tjenestegrene afholdt i april og maj 2021 virtuelle møder med:

- Anklagemyndigheden
- Den nationale ombudsmand
- Den nederlandske Helsinki-komité
- Det nationale politi
- Det nationale politis interne efterforskningsafdeling
- Fiscale Inlichtingen — en Opsporingsdienst
- Huis voor Klokkenluiders
- Indenrigsministeriet og ministeriet for forbindelserne inden for kongeriget
- Instituut voor Informatierecht
- Justits- og sikkerhedsministeriet
- Ministeriet for uddannelse, kultur og videnskab
- Nederlands Juristencomite voor de Mensenrechten
- Nederlandse Orde van Advocaten
- Nederlandse Vereniging voor Journalisten
- Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak
- Raad voor de Rechtspraak
- Raad voor het Openbaar Bestuur
- Tweede Kamers rets- og sikkerhedsudvalg

* Kommissionen mødtes også med følgende organisationer i forbindelse med en række horisontale møder:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- European Centre for Press and Media Freedom
- European Civic Forum
- European Federation of Journalists
- European Partnership for Democracy
- European Youth Forum
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists
- International Federation for Human Rights
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- International Press Institute
- Netherlands Helsinki Committee
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy

- Protection International
- Reporters without Borders
- Transparency International EU.